

Gdańsk, dnia 2019-06-19

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa

biurorzecznika@brpo.gov.pl

Komitet Ochrony Praw Dziecka

ul. Oleandrów 6, 00-629 Warszawa

kopd@kopd.pl

Instytut Psychologii Zdrowia

Polskie Towarzystwo Psychologiczne

ul. Gęślarska 3, 02-412 Warszawa

poczta@ipz.edu.pl

Stowarzyszenie BORIS

ul. Warecka 4/6, 00-040 Warszawa

>boris@boris.org.pl

Stowarzyszenie OPTA

ul. Marszałkowska 85 lok. 34, 00-683 Warszawa

biuro@opta.org.pl

Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych

biuro@zaginieni.pl

Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia"

ul. Jaktorowska 4, 01-201 Warszawa

info@niebieskalinia.org

Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych

ul. Marymoncka 71/8, 01-802 Warszawa

smr@smr.org.pl

Adw. Robert Ofiara

Al. Jerozolimskie 47 lok.2, 00-697 Warszawa

kancelaria@robertofiara.pl

Petycja do Rzecznika Praw Obywatelskich i autorów publikacji pt. „Standardy pomocy dziecku w sytuacji rozstania rodziców”.

Zwracam się z petycją o usunięcie z publikacji pt. „Standardy pomocy dziecku w sytuacji rozstania rodziców. Poradnik dla rodziców i profesjonalistów” treści oznaczonej VI. 5. cyt.:

„Wskazaniem do wydania orzeczenia o opiece naprzemiennej jest współpraca rodziców, bezpieczna sytuacja dziecka. W przypadku konfliktu i przemocy należy rozważyć zastosowanie opieki naprzemiennej tylko w wyjątkowych przypadkach.”

i zastąpienie jej następującą treścią:

„Dzieci rodziców żyjących w separacji lub rozwiedzionych mają szczególną potrzebę tego, aby znać oboje rodziców i być przez nich wychowywanym. Tę potrzebę najlepiej spełnia naprzemienna opieka rodzicielska. Naprzemienna opieka rodzicielska jest jednym z podstawowych praw dziecka. Dzieci i nastolatki, które mieszkają na stałe tylko z jednym rodzicem, w separacji od drugiego, są w gorszej sytuacji pod względem zdrowia fizycznego, psychicznego oraz umiejętności społecznych niż w przypadku innych systemów zamieszkania.”

Uzasadnienie

Wyżej cytowane brzmienie VI. 5. broszury "Standardy (...)" stoi w oczywistej sprzeczności z aktualnym stanem wiedzy opartym na wynikach badań naukowych, zgodnie z którym sprawdza się zasada, że wychowywanie dzieci, (nawet małych, poniżej 3 lat) w systemie pieczy naprzemiennej pozytywnie kształtuje jego relacje z obojgiem rodziców - niezależnie od skali konfliktu rodziców.

25 kwietnia 2019 roku z okazji Dnia Świadomości Alienacji Rodzicielskiej Rzecznik Praw Obywatelskich opublikował materiały z międzynarodowej konferencji nt. naprzemiennej opieki rodzicielskiej, która odbyła się w Strasburgu w dniach 22 – 23 listopada 2018 r. Konferencja została zorganizowana pod patronatem Sekretarza Generalnego Rady Europy Thorbjørna Jaglanda. Otworzyła ją Gabriella Battaini-Dragnoni, zastępczyni Sekretarza Generalnego Rady Europy. Podmiotami wspierającymi konferencję były również: miasto Strasburg, Uniwersytet w Strasburgu oraz ośrodek Jardin des Sciences. Celem konferencji było omówienie w jaki sposób systemy wymiaru sprawiedliwości oraz działania pomocy społecznej uznają, że w życiu dzieci kluczowe

znaczenie ma obecność obojga rodziców, nawet po separacji czy rozwodzie. Zastanawiano się, dlaczego naprzemienna opieka rodzicielska wydaje się środkiem zapewniającym przestrzeganie zasad i artykułów Konwencji ONZ o prawach dziecka. Zasadniczym punktem konferencji było więc podkreślenie, dlaczego naprzemienna opieka rodzicielska, postrzegana jako leżąca w nadrzędnym interesie dzieci rodziców żyjących w separacji, jest kwestią kluczową dla praktyków i decydentów odpowiedzialnych na całym świecie za dostosowanie prawodawstwa i praktyki do artykułów Konwencji ONZ o prawach dziecka.

Należy zauważyć, iż w ramach jednych z głównych wniosków konferencji stwierdzono co następuje:

„Dzieci pozostające pod opieką tylko jednego z rodziców są w gorszej sytuacji

Wyniki badań potwierdzają, że naprzemienna opieka rodzicielska zapewniana przez rodziców żyjących w separacji korzystnie wpływa na samopoczucie i zachowanie dzieci. Między nastolatkami, które pozostają pod naprzemienną opieką rodziców a nastolatkami, które żyją z obojgiem rodziców w rodzinach dwupokoleniowych nie istnieją istotne różnice pod względem zdrowia fizycznego, emocji i zachowań społecznych. W przypadku naprzemiennej opieki rodzicielskiej ani dzieci, ani rodzice nie czują się pokrzywdzeni z powodu częstych zmian miejsca pobytu dziecka. Dzieci w wieku przedszkolnym, które pozostają pod równo podzieloną naprzemienną opieką rodziców wykazują tak samo dobre samopoczucie, jak dzieci z rodzin pełnych. Korzyści z takiego podziału opieki dotyczą też małych dzieci w wieku poniżej trzech lat. Niezależnie od skali konfliktu rodziców, poziomu ich wykształcenia czy dochodów sprawdza się zasada, że jeżeli dziecko nocuje równie często u ojca, jak u matki, to w młodym wieku dorosłym jego relacje z obojgiem rodziców są dobre i zrównoważone.

W związku z tym niemowlęta, dzieci i nastolatki, które mieszkają na stałe tylko z jednym rodzicem, w separacji od drugiego, są w gorszej sytuacji pod względem zdrowia fizycznego, psychicznego oraz umiejętności społecznych niż w przypadku innych systemów zamieszkania.

Powinniśmy więc promować zasadę równego podziału fizycznej opieki nad dzieckiem, zwiększać jej stosowanie w każdym systemie prawnym i promować ją za pośrednictwem mediów. Naprzemienna opieka rodzicielska w proporcjach nierównych (np. spędzanie jednej trzeciej czasu z jednym z rodziców) może stanowić pierwszy krok do równego podziału czasu spędzanego z każdym z nich.”

Przedstawiono również następujące wnioski:

„Zgodnie z artykułami Konwencji ONZ o prawach dziecka Międzynarodowa Rada ds. Naprzemiennej Opieki Rodzicielskiej wzywa Komitet Praw Dziecka ONZ, Radę Europy, rządy i stowarzyszenia zawodowe do:

- skupienia się na tym, że dzieci rodziców żyjących w separacji lub rozwiedzionych mają szczególną potrzebę tego, aby znać oboje rodziców i być przez nich wychowywanym, a także do uznania, że naprzemienna opieka rodzicielska najlepiej spełnia tę potrzebę;
- uznania, że naprzemienna opieka rodzicielska jest jednym z podstawowych praw dziecka;
- poszanowania opinii dzieci rodziców żyjących w separacji lub rozwiedzionych na temat preferencji dzieci w zakresie warunków życia po separacji;
- jasnego zdefiniowania i stosowania pojęcia „najlepiej pojęty interes dziecka” w kontekście separacji rodziców, tak aby rozumienie „najlepszego interesu” było oparte na dowodach i skoncentrowane na dziecku;
- uznania, że naprzemienna opieka rodzicielska leży w najlepszym interesie dziecka, ponieważ zachowuje jego relacje z obojgiem rodziców i zmniejsza konflikty między rodzicami;
- zapewnienia – w możliwie najszerszym zakresie – przetrwania i rozwoju dzieci rodziców żyjących w separacji lub rozwiedzionych, a także podjęcia wszelkich stosownych środków legislacyjnych, administracyjnych, społecznych i edukacyjnych w celu ochrony tych dzieci przed wszelkimi formami przemocy fizycznej, psychicznej, uszkodzeniami ciała, wykorzystywaniem, zaniedbywaniem, znęcaniem się lub wykorzystywaniem, w tym przed oddzieleniem od rodzica jako formą przemocy emocjonalnej i przemocy w rodzinie.”

źródło: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/dzieci-pozostajace-pod-opieka-tylko-jednego-z-rodzicow-s%C4%85-w-gorszej-sytuacji>

Wobec powyższego należy uznać, że treść broszury w zakresie dotyczącym pieczy naprzemiennej (pkt VI. 5.) jest niezgodna z w/w wnioskami i zaleceniami szerokiego, międzynarodowego grona naukowego zgromadzonego na konferencji w Strasburgu . Niestety aktualne brzmienie broszury w pkt VI. 5. zamiast promować pieczę naprzemienną, utrwała nieprawdziwe stereotypy z nią związane i wprowadza do obiegu nieprawdziwe i szkodliwe informacje.

Zgodnie z założeniem twórców standardy mają być usystematyzowanym zbiorem informacji mających pomóc dziecku i rodzicom w sytuacji rozpadu rodziny a głównym celem dokumentu ma być dostarczenie wiedzy i wskazówek zabezpieczających potrzeby i interesy dziecka. Należy zatem podjąć starania aby w przestrzeni publicznej znalazła się publikacja, która rzetelnie i zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej przedstawi problematykę rozwodów z udziałem dzieci, w tym również wiedzy o pieczy

naprzemiennej. Uzasadnione jest zatem aby w pierwszej kolejności broszurę poprawić w zakresie kwestii pieczy naprzemiennej wyraźnie wskazując, że:

1. dzieci rodziców żyjących w separacji lub rozwiedzionych mają szczególną potrzebę tego, aby znać oboje rodziców i być przez nich wychowywanym a naprzemienna opieka rodzicielska najlepiej spełnia tę potrzebę,
2. naprzemienna opieka rodzicielska jest jednym z podstawowych praw dziecka,
3. dzieci i nastolatki, które mieszkają na stałe tylko z jednym rodzicem, w separacji od drugiego, są w gorszej sytuacji pod względem zdrowia fizycznego, psychicznego oraz umiejętności społecznych niż w przypadku innych systemów zamieszkania.

Autorzy broszury deklarują chęć aby publikacja stanowiła bazę informacji zarówno dla rodziców jak i dla profesjonalistów, których zadaniem jest ochrona dziecka znajdującego się w procesie rozpadu rodziny, oraz by zapoczątkowała dyskusję społeczną o problemie. Doceniając inicjatywę autorów i wychodząc naprzeciw ich oczekiwaniom składam niniejszą petycję i proszę o jej pilne uwzględnienie jeszcze w pierwszej edycji broszury.

W wywiadzie dla radia RDC Pan Michał Kubalski, który specjalizuje się w prawie rodzinnym w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich powiedział, że RPO wzięł na siebie kwestię popularyzacji tych standardów i zapoznania z nimi szerszej publiczności. Z wywiadu wynika także, że Biuro RPO bierze czynny udział zarówno w tworzeniu jak i dystrybucji broszury. W dniu 17 czerwca 2019 Biuro RPO zorganizowało w swojej siedzibie konferencję poświęconą promocji publikacji. Można zatem uznać, że Rzecznik Praw Obywatelskich uczestniczy w określonym zakresie w procesie tworzenia broszury informacyjnej - stąd kieruję petycję zarówno do autorów publikacji jak również do Rzecznika i proszę o jej poparcie.

Z poważaniem